

УДК [340.1+378.4.09](477.83-25)(091)

П. Гураль, І. Бойко

Становлення та розвиток кафедри конституційного права на юридичному факультеті Львівського університету

У статті висвітлено особливості становлення та розвитку кафедри конституційного права на юридичному факультеті Львівського університету. Значну увагу зосереджено також на характеристиці становлення та розвитку наукової школи конституційного права, наукових здобутків провідних вчених-правознавців в галузі конституційного права Львівського університету. Історичним результатом розвитку кафедри конституційного права у Львівському університеті є створення наукової школи конституційного права, здатної відповідати вимогам і викликам часу, навчати і виховувати, формувати професійне юридичне середовище, необхідне для утвердження правової держави в Україні.

Ключові слова: кафедра, конституційне право, юридичний факультет, Львівський університет, вчені-правознавці.

Постановка наукової проблеми та її значення. Утворення незалежної Української держави відчутно позначилося на поглибленому вивченні становлення і розвитку правової освіти і науки. Університетська юридична наука і освіта відіграла і відіграє важливу роль у підготовці фахівців у галузі права, утвердженні їхньої інтелектуальної самостійності.

Потребою сучасності є підготовка фахівців нового покоління, здатних на високому професійному рівні сприяти соціально-економічному та культурному розвитку України. І цим вимогам у повній мірі відповідає діяльність юридичного факультету Львівського національного університету ім. Івана Франка, який ось уже понад 355 років здійснює підготовку спеціалістів у галузі права.

Особливу роль у формуванні студентів-правників покладено на кафедру конституційного права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка. Кафедра конституційного права має глибоке історичне коріння, тут в усі її історичні часи працювали видатні вчені-правники та педагоги, які не тільки заклали освітні традиції на юридичному факультеті Університету, а й сформували фундамент наукового правознавства, школу конституційного права, що стали історичною основою для сучасної юридичної науки.

Аналіз останніх досліджень. В юридичній літературі питання становлення і розвитку кафедри конституційного права Львівського національного університету імені Івана Франка висвітлено фрагментарно у працях В. Качмара, В. Кахничча, М. Мельника, А. Редзика, М. Пітера та ін.

Метою статті є комплексний всебічний науковий аналіз становлення та розвитку кафедри конституційного права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

Завданнями дослідження є: аналіз становлення та розвитку кафедри конституційного права на юридичному факультеті Львівського університету.

Виклад основного матеріалу. Розвиток наукових знань про конституціоналізм на юридичному факультеті починається після 1848 р., коли в Австрії було прийнято першу демократичну конституцію. У 1849 р. ухвалено конституцію, яку серед сучасників вважали відступом від демократичних положень австрійської конституції 1848 р., а в 1867 р. – порівняно демократичну австрійську конституцію, яка поширювала свою чинність на Галичину і Буковину. У 1850 р. в Австрії було прийнято також крайову конституцію для королівства Галичини і Володимирії. Здобутки, досягнуті внаслідок застосування конституційного законодавства у Галичині в австрійській та австро-угорській періоди, суттєво вплинули на розвиток конституційного права, знайшли відображення у наукових дослідженнях професорів юридичного факультету Львівського університету.

У другій половині XIX – першій третині XX ст. на юридичному факультеті починають

формуватися такі наукові напрями, як політичне та державне право. Наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. вони розвивалися на кафедрі політичних вчень та австрійського законодавства (1784–1801 рр.) (з 1806 р. – кафедра політичних вчень і статистики) завдяки зусиллям Д. Кьофіля, Й. Бесра та ін. У 1860-х роках питання конституційного права досліджував Ф. Рульф. У 1880-х роках конституційне право деякий час досліджував Т. Пілят.

Політичне право було окремим напрямком наукових досліджень на юридичному факультеті Львівського університету й у 1880–1930-х роках. Тоді воно було представлене, насамперед, іменами професора Станіслава Стажинського та Едварда Дубановича.

Станіслав Стажинський (с. Сновичі, Золочівський повіт, 1853 р. – Деревня Жовківського повіту, 1935 р.) – найбільш відомий львівський конституціоналіст періоду кінця XIX – початку XX ст., який створив власну наукову школу. Після закінчення університету працював у Львівському намісництві. У 1879 р. захистив докторську, у 1883 р. – габілітаційну дисертацію. У 1889 р. отримав звання надзвичайного професора політичного права й очолив новостворену кафедру політичного права. У 1895–1896 рр., 1918–1919 рр. – декан юридичного факультету, 1913–1914 рр. – ректор Львівського університету. Займався політичною діяльністю: 1884–1888 рр., 1901–1907 рр., 1907–1911 рр. – депутат австрійського парламенту. Автор багатьох законопроектів, зокрема, відомого *Lex Starzyński* – про розширення законодавчої функції крайових сеймів (1907 р.). Упродовж 1911–1918 рр. – член австрійського Державного Суду. Основні наукові праці: «Порівняльні студії у сфері політичного права» (1883 р.), «Декілька спірних питань з конституційного права» (1882 р.), «Кодекс політичного права» (1903 р.), «Студії конституційні» (1909 р.), «Загальне та австрійське політичне право» (1911 р.), «Про прагнення до реформ державного ладу в деяких державах та, зокрема, в Польщі» (1930 р.), «Проект кодифікованої нової Конституції Речі Посполитої» (1928 р.).

Державне та польське політичне право, як науковий напрям, у міжвоєнний період на юридичному факультеті Львівського університету був представлений також ученим Едвардом Дубановичем. Він народився в 1881 р. у селі Ящів (нині Кросненського повіту Польщі). Е. Дубанович – випускник філософського (1904 р.) та юридичного (1911 р.) факультетів Львівського університету, доктор філософії (1904 р.) та доктор права (1912 р.), наукова праця «Цілі, що становлять суспільний інтерес, у тлумаченні загального експропріаційного законодавства» («*Cele użyteczności publicznej w rozumieniu powszechnego ustawodawstwa expropryacyjnego*»). З 1918 р. Е. Дубанович працював на юридичному факультеті Львівського університету. Він – автор праць «Експропріація в англійському законодавстві (1845–1907 рр.)» («*Wywłaszczenie w ustawodawstwie angielskim (1845–1907 rrr.)*») (1912 р.), «Справа політичної адміністрації в Польщі» («*Sprawa politycznej administracji w Polsce*») (1920 р.), «Реформа конституції» («*Reforma konstytucji*») (1926 р.), «3 конституційних питань» («*Z zagadnień konstytucyjnych*») (1928 р.) [1, с. 468].

Значний внесок у розвиток конституціоналізму вніс український вчений Станіслав Дністрянський (1870–1935 рр.), який з 1898 р. по 1918 р. працював на юридичному факультеті доцентом, професором, завідувачем кафедри австрійського цивільного права й водночас плідно працював у сфері конституційного права. З 1907 р. до 1918 рр. був депутатом австрійського парламенту від Національно-демократичної партії. Він активно працював у Науковому товаристві ім. Т. Шевченка, редагував україномовні правничі часописи, боровся (у прямому значенні) за права української мови у Львівському університеті.

У жовтні 1918 р. С. Дністрянський, як депутат австрійського парламенту, брав участь у засіданні української Конституанти у Львові. Листопадові події у Львові 1918 р. (перебирання влади у Львові, проголошення ЗУНР, прийняття Тимчасової Конституції ЗУНР) спонукають С. Дністрянського як вченого та патріота включитися в процес розбудови та зміцнення української державності в Галичині. Він активно працював на ниві законотворення та наукового забезпечення належної реалізації права українського народу на створення власної держави на своїй етнографічній території. Вершиною законопроектної діяльності професора С. Дністрянського того часу стала його праця над проектом Конституції ЗУНР, яку вчений завершив наприкінці 1920 р. [1, с.468].

У віденському суспільно-політичному і культурологічному тижневику «Воля» (виходив з червня 1919 р. до листопада 1921 р.) опубліковано 2 праці С. Дністрянського: «Самовизначення народів» та «Статут для Галичини». Тематично близькою до них є праця С. Дністрянського «Україна й мирна конференція», яка вийшла окремим виданням 1919 р. у Відні, а згодом у скороченому варіанті – англійською, французькою та чеською мовами у Відні та Празі. Ця праця була особливо актуальною в період становлення української державності як у Галичині, так і на Великій Україні та розгляду цього питання Паризькою мирною конференцією у 1919–1920 рр.

Після окупації Польщею західноукраїнських земель і аж до кінця 1934 р. Станіслав

Дністрянський перебував у еміграції – спочатку у Відні, потім – у Празі. Певний час в еміграції співпрацював з Урядом Диктатора ЗУНР Є. Петрушевича. З ліквідацією українських кафедр у Львівському університеті виступив одним із організаторів створення українського університету поза межами України та брав активну участь у створенні Українського вільного університету у Відні 1921 р., а також у його переведенні до Праги. Протягом тринадцяти років С. Дністрянський плідно працював у стінах Українського вільного університету як професор, а також у різні роки – як ректор, проректор, декан факультету права і суспільно-економічних наук. Тут, окрім праць з цивільного та міжнародного права, виходять друком і праці з державного (конституційного) права [2, с. 13].

Відомим вченим-конституціоналістом і міжнародником був Ерліх (Ehrlich) Людовік (11.04.1889 р., м. Тернопіль – 31.10.1968 р., м. Краків) – д-р права (1912 р.), габіліт. д-р (Petysia sprawidliwosci 1920 р., надзвич. проф. (1924 р.), звич. проф. (1929 р.). Закінчив Тернопільську гімназію, навчався на юридичному і філософському факультетах Львівського ун-ту (1907–1911 рр.), у Гаазі та Берліні (1912–1913 рр.), Оксфорді (1913–1916 рр.). У 1915–1916 рр. – викладач в Оксфорді; 1917–1920 рр. – викладач юридичного факультету Каліфорнійського ун-ту в Берклі; 1921–1923 рр. – керівник Бюро преси при посольстві Польщі у Вашингтоні; 1924–1929 рр. – надзвичайний професор політичного права, з 1929 р. – звичайний професор, 1924–1940 рр. – зав. кафедри міжнародного і конституційного права юридичного ф-ту Львівського університету; у 1930 р. організував і керував дипломатичними студіями юридичного факультету; 1934–1935 рр., 1936–1937 рр. – декан, 1937–1939 рр. –продекан юридичного факультету Львівського ун-ту; викладав в Академії міжнародного права в Гаазі (1927–1928 рр., 1962 р.), університетах Праги (1929 р.), Ясс (1934 р.), Лондона (1937 р.). Під час II Світової війни був заарештований та ув'язнений німецькими окупантами; 1945–1961 рр. – проф., зав. кафедри міжнародного публічного права, директор Школи політичних наук при юридичному ф-ті Ягеллонського ун-ту. Розробник доктрини відповідальності за військові злочини Німеччини на території Польщі, прийнятої Нюрнберзьким трибуналом. Автор праць *Starostwa w Halickiem w stosunku do starostwa Lwowskiego w wiekach srednich* (Gdansk, 1914 р.), *Zagadnienia prawno-publiczne* (Lwow, 1926 р.). У 1927–1928 рр. – нар. Суддя Постійного трибуналу міжнародної юстиції в Гаазі; після війни співпрацював з Постійним арбітр. Трибуналом в Гаазі і міжнародним військовим трибуналом у Нюрнберзі.

З-поміж вчених, випускників Університету Яна Казимира, які вивчали питання конституційного права, варто зазначити таких:

Антоній Дерінг (Львів, 1901 р. – Мадрид, 1978 р.). З 1924 по 1928 рр. викладав на кафедрі політичного права та права народів. Захистив докторську дисертацію в 1924 р., докторську габілітаційну – у 1933 р. Після переїзду до Польщі, з 1928 р. до 1939 р. працював у Люблінському католицькому університеті, у тім числі на посаді декана юридичного факультету. Протягом 1940–1949 рр. був деканом юридичного факультету Фрайбургського університету (Швейцарія). Основні праці з конституційного права: «Урядові акти глави держави» (1934 р.), «Проблема поділу функцій державної влади» (1936 р.), «Рівновага законодавчої та виконавчої влади та нова Конституція Польщі» (1937 р.).

Базилевич Степан Едмундович (11.10.1898 р., м. Броди Львівської обл. – 14.12.1987 р., м. Львів). Складним був шлях до юридичної науки українського юнака у період між двома війнами. У 1915 р. він вступає на юридичний факультет Львівського університету. Події 1918 р. (розпад Австро-Угорської імперії, утворення ЗУНР, початок українсько-польської війни) – переривають навчання в університеті. Двадцятирічного студента третього курсу захоплює вир революційної боротьби та воєнного лихоліття. Як вояк Української Галицької Армії він брав участь у військових діях у Галичині та Великій Україні, закінчив свою військову службу в офіцерському званні сотника.

Однак, реалії встановленого Польщею політичного режиму в Галичині на початку 20-х рр. стають на перешкоді відновленню навчання у Львівському університеті. Саме з цих причин С. Е. Базилевич 1920 р. виїхав до Праги, де протягом трьох наступних років навчався на юридичному факультеті Празького (Карлового) університету.

Після закінчення навчання він повернувся в Галичину, яка в той час стала частиною Польської держави. Для підтвердження отриманої вищої юридичної освіти (нострофікації диплома юриста) він протягом декількох років складає встановлені державні іспити і в листопаді 1928 р. отримує диплом магістра права Львівського університету. До початку Другої світової війни він працював у нотаріальних конторах м. Чесанова (тоді Люблінське воєводство), Радехова, Добромила (Львівщина).

Після приходу радянських військ на Західну Україну він був арештований органами НКВД і перебував під слідством у Львівській тюрмі на Лонського до початку червня 1941 р. Під час

німецької окупації перебував у Львові, працюючи різноробочим.

У вересні 1945 р., за сприянням тодішнього декана юридичного факультету проф. П. Домбковського, С. Базилевича зарахували на посаду старшого викладача кафедри державного та адміністративного права. У 1953 р. він захистив дисертацію на тему «Основи державного ладу народно-демократичної Польщі», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. У 1954 р. його обрали доцентом цієї ж кафедри, на цій посаді він перебував незмінно аж до виходу на пенсію у червні 1975 р.

У 1962 р. С. Базилевича обрали завідувачем кафедри державного та адміністративного права, на цій посаді працював до 1967 р. У різні роки своєї праці він читав такі курси: радянське державне право; державне право капіталістичних країн; державне право країн, які визволились від колоніальної залежності. Також вів практичні заняття, керував написанням дипломних робіт та підготовкою кандидатських дисертацій (серед його аспірантів – Г. П. Бондаренко, С. М. Моздир, Г. Г. Кривицький та ін.), активно займався навчально-методичною та науковою роботою, користувався великим авторитетом серед студентів та викладачів.

Предметом наукового зацікавлення С. Е. Базилевича були проблеми становлення виборчих систем зарубіжних держав, зокрема, сутності мажоритарної і пропорційної системи, організації та діяльності державних органів зарубіжних країн, зарубіжний парламентаризм, інститут конституції держави та конституціоналізму у зарубіжних країнах.

У середині 60-х років він підготував до друку курс лекцій з державного права зарубіжних країн у вигляді декількох зошитів (випусків) загальним обсягом 20 друкованих аркушів [3, с. 28].

Зджислав Прухніцкий (Львів, 1875 р. – Львів, 1939 р.). У 1898 р. отримав ступінь доктора права. У 1898–1899 рр. навчався в університеті в Хайдельберзі (Німеччина). Протягом 1898–1918 рр. працював у фінансовій прокуратурі Львова. Був одним із засновників школи політичних наук у Львові (1902). Працював в органах місцевого самоврядування Львова, був розробником багатьох законодавчих актів, зокрема, статуту міста Львова. У 1919–1921 рр. викладав основи права у Політехнічному університеті. У 1930–1939 рр. працював на кафедрі польського політичного права Університету Яна Казимира. Основні наукові праці: «Австрійська конституція» (1902 р.), «Відомості про державу» (шкільний підручник, 1920 р.).

Казимир Гжибовські (м. Чортків, 1907 р. – США, 1993 р.). У 1928–1939 рр. працював на кафедрі політичного права та права народів професора Людвіга Ерліха. Закінчив судову аплікацію у Львові, після чого став судовим асесором. Протягом 1931–1932 рр. навчався у США. У 1932 р. отримав ступінь доктора права Гарвардського університету. У 1933 р. отримав ступінь доктора права у Львові, а у 1937 р. – захистив докторську дисертацію. Був куратором Товариства українських студентів-правників «Правнича громада». Після війни жив та працював у США. Наукові інтереси: міжнародне судочинство, юридична природа міжнародних організацій. Основні наукові праці: «Міжнародні суди та внутрішнє право» (1937), «Питання громадянства у рішеннях міжнародних судів» (1939), «Уряд, право та суди у Радянському Союзі та Східній Європі» (1959), «Радянське міжнародне право та світовий економічний лад» (1988).

Стефан Розмарин (Львів, 1908 р. – Варшава, 1969 р.). Упродовж 1929–1941 рр. працював на юридичному факультеті Університету Яна Казимира. У 1932 р. – став доктором права; 1930 – 1935 рр. – аплікація адвокатська; 1932–1939 рр. – стажування в університетах Лондона, Парижа та Відня. У 1940 р. – заступник декана юридичного факультету Львівського університету. Упродовж 1942–1946 рр. – доцент кафедри цивільного права Свердловського університету. У 1946–1948 рр. – суддя Апеляційного суду у Варшаві. У 1950–1969 рр. – генеральний директор Уряду Ради міністрів; у 1948–1969 рр. – зав. кафедрою державного права Варшавського університету. У 1953 р. – захистив докторську габілітаційну дисертацію. У 1961 р. – дійсний член Польської Академії Наук, член Комісії з підготовки Конституції ПНР 1952 р. Автор понад 200 праць, серед яких: «Наука про державу» (1949), «Конституція як основний закон ПНР» (1961), «Закон в ПНР» (1964).

Після приєднання західноукраїнських земель до складу УРСР і радянзації Львівського університету, на юридичному факультеті 4 січня 1940 р. була утворена кафедра державного права. Фактично її робота розпочалась 1940/1941 навчального року. Першим завідувачем кафедри було призначено проф. П. О. Недбайла. В подальшому кафедра отримала назву державного та адміністративного права, яка збереглася до 1988 року. В 1988 році кафедра була перейменована на кафедру державного, адміністративного та фінансового права.

Одним з базових напрямів наукової роботи кафедри, в зазначений період, було державне право. Щоправда, оскільки наука державного (конституційного) права України тривалий час не існувала як самостійна, а входила в склад єдиної науки «Радянського державного права», її основу

становило марксистсько-ленінське вчення про право, державу і демократію. Відповідно, державно-правові дослідження на кафедрі велись у згаданому руслі. В цей період кафедра забезпечувала викладання курсів: «Державне право», «Державне право капіталістичних країн», «Державне право зарубіжних соціалістичних країн та країн народної демократії», «Радянське будівництво». У різні періоди кафедру очолювали доценти: І. М. Пахомов, С. Е. Базилевич, К. Є. Федонюк, І. В. Мартянов, В. І. Чушенко, В. І. Кампо, П. Б. Стецюк, Л. В. Бориславський. З 2012 р. кафедру очолює проф. П. Ф. Гураль.

У роки Другої світової війни кафедра, як і Львівський університет загалом, не діяла. Після відновлення в 1944 р. роботи університету, кафедра продовжила свою діяльність.

У радянський період на юридичному факультеті Львівського університету галузі державного (конституційного) права більшість наукових досліджень 50–80-х рр. ХХ ст. присвячували різноманітним проблемам організації й діяльності місцевих органів державної влади та управління в Україні. Зокрема, досліджували зміст і значення організаційно-масової роботи місцевих Рад, її форми та методи, розвиток громадських засад у діяльності виконавчих комітетів цих Рад, шляхи і засоби зміцнення їхніх зв'язків з населенням.

В умовах суверенної Української держави в центрі уваги державознавців були проблеми конституціоналізму, парламентаризму, регіонального та місцевого самоврядування. Повернувшись до витоків конституційно-правової думки часів зародження Львівського університету, оприлюднили наукові розробки, які велися на кафедрі протягом радянського періоду. На зміну ідеологічно упередженим навчальним дисциплінам прийшли: Конституційне право, Конституційне право зарубіжних країн, а згодом Муніципальне та Конституційно-процесуальне право. Запроваджено викладання низки спецкурсів. Продовжує розвиватися на кафедрі наукова школа «Конституційне право; муніципальне право», яку започаткували такі відомі українські вчені, колишні завідувачі кафедри державного і адміністративного права, як проф. П. О. Недбайло, проф. І. М. Пахомов, доц. С. Е. Базилевич, доц. К. Є. Федонюк.

Перші результати роботи цієї школи були висвітлені у таких працях: Недбайло П. Е., Пахомов І. Н. «Исполком сельского Совета», (1957); Федонюк К. Є. «Депутат сельского Совета», (1957).

У 1962 р. доц. К. Є. Федонюк на основі узагальнення нормативних матеріалів Союзу РСР та Української РСР і практики діяльності виконавчих комітетів місцевих Рад західних областей УРСР підготував й опублікував монографію «Організаційна діяльність виконавчих комітетів місцевих Рад депутатів трудящих» (Вид-во Львівського університету, 1962). Ця монографія відіграла важливу роль у підготовці працівників місцевих органів влади.

В. І. Чушенко – проф., завідувач кафедри (1972–1978 рр.) – підтримував розвиток школи й опублікував такі праці: «Місцеве самоврядування в Україні» (1998 р.), «Форми державного правління в теорії та практиці українського державотворення», «Влада в Україні: шляхи до ефективності» (2010 р.) та ін. Проф. В. І. Чушенко підготував трьох кандидатів юридичних наук, два з них – доц. І. Я. Засць і доц. О. М. Бориславська – працюють на кафедрі.

В. М. Кампо – доц., завідувач кафедри (1989–1992 рр.) – досліджував особливості розвитку науки конституційного права зарубіжних країн та муніципального права. Підготував двох кандидатів наук: О. Степанюка і П. Стецюка.

П. Б. Стецюк – кандидат юридичних наук, доцент, доктор права (Doctoris juris, УВУ м. Мюнхен, ФРН), завідувач кафедри (1998–2004 рр.) – успішно досліджував характерні риси розвитку конституційного права України, опублікував такі праці: «Станіслав Дністрянський як конституціоналіст» (1999), «Основи теорії конституції та конституціоналізму» (2003), «Конституція України як цінність, гарантія національної державності українського народу» (2004) тощо.

Л. В. Бориславський – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри (1993–1998 рр.; 2004–2012 рр.) – вперше почав читати курс «Конституційно-процесуальне право України», досліджує проблеми конституційно-правової відповідальності в Україні, підготував двох кандидатів наук (О. Ковальчук, І. Литвиненко).

П. Ф. Гураль – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри (з 2012 р. – до сьогодні) – працює над проблемами удосконалення системи місцевого самоврядування; конституційно-правового регулювання розвитку громадянського суспільства в Україні. Досліджував еволюцію територіальної громади в Україні від Київської Русі до сучасного періоду, опублікував монографію «Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження» (2008). Підготував трьох кандидатів наук, один з них працює на кафедрі (доц. Р. Бедрій).

С. П. Рабінович – доктор юридичних наук, професор – працює над дослідженням проблем

парламентаризму в Україні і проблемою забезпечення прав людини у діяльності органів місцевого самоврядування.

Наступність школи конституційного права розвивають й інші науковці кафедри. І. Я. Заяць, кандидат юридичних наук, доцент досліджував правовий статус області. Разом з В. С. Куйбідою досліджували генезу територіальної організації України та опублікували спільну монографію «Гене́за територіальної організації України (конституційно-правові аспекти)», 2010.

О. М. Бориславська – кандидат юридичних наук – досліджує засади місцевого самоврядування, сучасні концепції конституціоналізму. Опублікувала монографію «Місцеве самоврядування в Україні: теорія та практика реалізація конституційно-правових засад», (Львів, 2005).

Доценти О. М. Бориславська і С. В. Різник підготували й опублікували енциклопедичний посібник «Організація державної влади в сучасному світі» (Львів, 2013).

Р. Б. Бедрій – кандидат юридичних наук, доцент – досліджує питання громадянства в Україні; місцевого самоврядування. Опублікував монографію «Конституційно-правові основи громадянства України» (Львів, 2006).

Вчені кафедри разом з вченими-конституціоналістами Республіки Польща створили Польсько-Український Клуб Конституціоналістів, який функціонує з 2005 р. В цьому ж році була проведена Міжнародна конференція «Про потреби змін Конституції Польщі і України».

У 2008 р. Клуб організував публікацію книги «Сучасний конституціоналізм: досвід нових демократій», яка була видана у Києві. У 2010 р. у м. Перемишлі вийшла у світ наступна колективна праця «Проблеми виборчого права Польщі і України».

У 2012 р. у м. Чернівцях був виданий спеціальний випуск Наукового Вісника Чернівецького Університету.

В червні-липні 2013 р. члени клубу обговорили й опублікували збірник праць «Проблеми об'єднання громадськості та принцип самоврядності у конституційному праві України і Польщі».

З історією кафедри пов'язана діяльність відомих учених: доц. В. В. Преображенської, доц. Т. І. Король, доц. Г. П. Бондаренка, проф. В. М. Репецького, доц. Л. С. Алексейчик, доц. Т. І. Левицького та ін.

Відповідно до Ухвали Вченої Ради Львівського національного університету імені Івана Франка від 26 листопада 2008 р. в результаті поділу кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права було створено кафедру конституційного права України.

Сьогодні науково-педагогічне керівництво навчальним процесом на кафедрі забезпечується двома докторами юридичних наук (П. Ф. Гураль, С. П. Рабинович). Колектив кафедри представляють відомі фахівці в галузі конституційного права і процесу, а також муніципального права: проф. П. Ф. Гураль, проф. С. П. Рабинович, доц. Л. В. Бориславський, доц. І. Я. Заяць, доц. О. М. Бориславська, доц. С. В. Різник, доц. Р. Б. Бедрій, доц. І. М. Панкевич, к. ю. н. Г. В. Довгань, к. ю. н. М. Ю. Шуп'яна та ін.

Кафедра здійснює підготовку спеціалістів та магістрів за «Конституційно-правовою» спеціалізацією.

Результати наукових досліджень вчені кафедри втілюють у нормотворчу діяльність органів державної влади і місцевого самоврядування, вони є ініціаторами розробки проектів нормативно-правових актів та їхньої експертизи. Кафедра співпрацює з Конституційним Судом України, Центральною виборчою комісією України та іншими органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Кафедра завжди брала і бере активну участь в законотворчій роботі у складі робочих груп і консультантів: з підготовки проекту Конституції України, Адміністративного кодексу України, Регламенту Верховної Ради України, законів про статус депутатів місцевих рад, законів про вибори депутатів та інших.

Основним напрямом діяльності кафедри є організація навчального процесу. Студентам юридичного факультету викладають академічний курс «Конституційне право України» та спецкурси для спеціалістів та магістрів.

У процесі викладацької та наукової діяльності члени кафедри проводять виховну роботу зі студентами юридичного факультету, орієнтуючи їх на правильне розуміння та застосування чинного законодавства України.

Викладачі кафедри постійно беруть участь у наукових заходах, як республіканських, так і міжнародного рівня.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, кафедра конституційного права була і є однією з провідних кафедр на юридичному факультеті Львівського національного

університету імені Івана Франка. Історичним результатом розвитку кафедри конституційного права у Львівському університеті є створення наукової школи конституційного права, здатної відповідати вимогам і викликам часу, навчати і виховувати, формувати професійне юридичне середовище, необхідне для утвердження правової держави в Україні.

Джерела та література

1. Encyclopedia. Львівський національний університет імені Івана Франка : в 2 т. Т. 1 : А–К. – Львів: ЛНУ, 2011. – С. 468.
2. Стецюк П. Станіслав Дністрянський як конституціоналіст / П. Стецюк. – Львів: ЛНУ, 1999. – 232 с.
3. Стецюк П. Б. Життя та науково-педагогічна діяльність С. Е. Базилевича / П. Б. Стецюк. – Львів: ЛНУ, 1998. – 28 с.

Гураль П., Бойко И. Становление и развитие кафедры конституционного права на юридическом факультете Львовского университета. Статья посвящена анализу становления и развития кафедры конституционного права Львовского национального университета. Особое внимание уделяется признанной научной школе конституционного права. Развитие научных знаний о конституционализме на юридическом факультете началось после 1848 года, когда в Австрии была принята первая демократическая Конституция, а также региональная Конституция Королевства Галиции и Лодомерии (1850). В статье приводится анализ работ сотрудников кафедры конституционного права как в советский период, а также в период независимости Украины. На кафедре вместе с учеными-конституционалистами из Польши создан польско-украинский клуб, который функционирует с 2005 г. Результаты научных исследований ученые кафедры воплощают в нормотворческую деятельность органов государственной власти и местного самоуправления, они являются инициаторами разработки проектов нормативно-правовых актов и их экспертизы. Кафедра сотрудничает с Конституционным Судом Украины, Центральной избирательной комиссией Украины и другими органами государственной власти и органами местного самоуправления. Кафедра всегда принимала и принимает активное участие в законотворческой работе в составе рабочих групп и консультантов: по подготовке проекта Конституции Украины, Административного кодекса Украины, Регламента Верховной Рады Украины, Законов.

Ключевые слова: кафедра, конституционное право, юридический факультет, Львовский университет, ученые-правоведы.

Hural P., Boyko I. Establishment and Development of Constitutional Law Department at Lviv University Law Faculty. The article is devoted to the analysis of establishment and development stages of the Constitutional Law Department at Lviv National University Law Faculty. Special attention is paid to the constitutional law scientific school description; the article describes scientific activities of Law Faculty's outstanding legal scholars in constitutional law field. The development of scientific knowledge about constitutionalism at the Law Faculty began after 1848, when Austria adopted the first democratic Constitution and regional Constitution for the Kingdom of Galicia and Lodomeria (1850). The article includes the analysis of the department scholars' works both in the Soviet period as well as in Ukrainian independence period. The department scholars together with scholars and constitutionalists from Poland created Polish-Ukrainian Constitutionalists Club which has been functioning since 2005. Results of scientific research of department's scholars used in rulemaking activities of state and local authorities. Members of the department were the initiators and experts of drafting of normative-legal acts. The department collaborates with Constitutional Court of Ukraine, the Central Election Commission of Ukraine and other organs of state power and local self-government. The department is actively involved in legislative work as consultants: on the drafting of the Constitution, the Administrative Code, the Regulations of the Parliament of Ukraine, the Laws of Ukraine.

Key words: department, Constitutional Law, Faculty of Law, University of Lviv, scientists and lawyers.